

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

(Ἐκ τοῦ Β. Τόμου τῶν Ποιημάτων Σουρή)

Νὰ ζῆ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῆ; ὁ Σαίξπηρ ἐρωτᾷ·
λοιπὸν to be or not to be; κί' ἐγὼ τον ἐρωτῶ·
δὲν μοῦ ἀρέσει τίποτε κί' ἀπὸ τὰ δῶ αὐτά,
κακὸ ψυχρὸ μοῦ φαίνεται κί' ἐκεῖνο καὶ αὐτό.
Εἶνε, μὴ εἶνε; σὰς ῥωτῶ. ἤγουν ἐν ἄλλοις λόγοις,
νὰ δμιλῆς, νὰ μὴ ῥμιλῆς; νὰ τρώγῃς, νὰ μὴ τρώγῃς;

Νὰ ζῆς! τοῦτέστι νὰ γελᾷς, νὰ κλαίς, νὰ φλυαρῆς,
νὰ ἦσαι λόγιος, κλητῆρ, κτηνίατρος, παπᾶς,
γιὰ μιὰ δραχμὴ νὰ κόβῃσαι καὶ νὰ δικηγورῆς,
καὶ νηστικός τῶν ὑπουργῶν τῆς πόρταις νὰ κτυπᾷς.
Νὰ κἀνῆς καὶ συνδυασμὸ μετὸν Κατσικαπῆ,
καὶ γιὰ τοῦ ἔθνους νὰ ῥμιλῆς τὴν τόση προκοπή!

Τί κόσμος ἀποτρόπαιος!.. κανεὶς καλὰ δὲν ξέρει
γιατὶ κοιμᾶται καὶ ξυπνᾷ, γιατί γελᾷ καὶ χαιεῖ
σὲ κάθε ἀλλαγὴ καιροῦ...
φέμμα καὶ πλάνη τὰ κακά, καθὼς καὶ τὰ καλά,
ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον αἰώνια γελᾷ,
καὶ ζοῦμε ἔτσι κουτουροῦ.

Ἔ! νά! μιὰ μύγα ἀθεταὶ εἰς τὴ χυτὴ μου μύτη...
σὲ τίνων μύτες ἀρά γε ὡς τώρα νὰ ἐπῆγες;
λοιπὸν κί' ἡ μύγα τοῦ Θεοῦ τὸ πάντοφον κηρύττει;
δὲν φθάνει ὅπου ζῶ ἐγὼ, ἀλλὰ νὰ ζοῦν κί' ἡ μύγες;
Ποιὸς ξέρει τούτη τὴ στιγμή, ποῦ τῶσας σκέψεις κἀνω,
ἀν καὶ αὐτὴ φιλοσοφῆ στὴ μύτη μου ἐπάνω!

Αὐτὸς μετρᾷ ὅτ' ἀκτυλα τ' ἀστέρια τούρανοῦ,
ἐκεῖνος μετὰ τὰ ἔντερα λεπτολογεῖ τῶν φύλλων,

κί' ἄλλος σκοτίζει καὶ χαλᾷ τὸν ἐξοχὸ τοῦ νοῦ,
νὰ μᾶς εἶπῃ οἱ ἄγγελοι σὲ ποῖο ἀνήκουον φύλον.
Πλὴν δὲν μᾶς εἶπε ὁ σοφὸς ἀκόμη πῶς τοὺς θέλει·
μὰ κί' ἀρσενικοθήλυκοι ἀν ἦνε, τί μᾶς μέλλει;

Τί κόσμος ἀκατάστατος, ἀνούσιος, μωρὸς!
ὡς πότε ὁ ἀθάνατος μετὸς θνητοῦ θά παίζῃ;
ἀλλὰ ἐνφ φιλοσοφῶ γιὰ ὅλα σοβαρὸς,
φωιάζει ἡ κυρία μου: «Ὅριστε ἴστο τραπέζι».
Λοιπὸν καὶ πάλι τὴν κοιλιὰ ἀνάγκη νὰ γεμίσω;
Ἔ! βάστα με, γυναῖκα μου, νὰ μὴν αὐτοκτονήσω.

Θὰ φάγω πάλι, θὰ μασσῶ, θὰ ἔξεροκαταπίνω...
Οὔτε μιὰ μέρα νηστικός νὰ μὴ ῥμπορῶ νὰ μείνω;
Τί σιχαμένα φαγητά!
Νὰ σπάσω ὅλα μ' ἔρχεται τοῦ τραπέζιοῦ τὰ πιάτα,
μὰ πάλι λέγω μόνος μου: «Ἔ χέρι μου, σταμάτα,
κί' ἄς λείψουν τέτοια χωρατά».

Ἔραγα, δόξα τῷ Θεῷ, καὶ τώρα ἄς φουμάρω,
κί' ἄς ἔβγω τὸν ἀέρα μου ἴστο Σύνταγμα νὰ πάρω...
Ἔ! Ἔ! τί κόσμος σοβαρὸς;
Ὁ ἓνας κί' ἄλλος μετὰ γελᾷ, κί' ἐγὼ μ' αὐτοὺς γελῶ,
φέμματα ὅλοι μοῦ πουλοῦν, καὶ φέμματα πουλῶ,
κί' ἔτσι διαβαίνει ὁ καιρὸς.

Πάλι ἴστο σπῆτι μου γυρνῶ, ζεσταίνομαι, κρυώνω,
καὶ πάλι μετὰ χασμήματα ἴστο στῆμα μου ἔξαπλόνω,
κί' ἀρχίζω τὸ ρουχαλιτό...
Ἔ! ἡ ζωὴ κατήντησε μαρτύριον γιὰ ῥμένα,
ἔγινα Χάμλετ, ὅλα πιά τὰ ἔβρίσκω σιχαμένα,
καὶ μόνο θάνατον ζητῶ.

μεῖς ὅλοι ἐκ συμφόνου θὰ κἀμωμεν, ὅτι θὰ κἀμωμεν.
Καὶ μεταξὺ λεγόντων, τὸ πῦρ εἶχε προσκολληθῆ εἰς τὰς
πισσωμένας σανίδας τῶν πλευρῶν τῆς Φορτοῦνης, καὶ ἤρ-
χισε νὰ βρέμῃ καὶ νὰ ἤχῃ. Συγχρόνως δὲ διὰ δύο ἢ τριῶν
κωπηλατήσεων ἡ λέμβος μετέβη εἰς τὴν ἐτέραν πλευρὰν
τῆς γαλέρας, καὶ ὁ Μαῦρος ἐκόλλησε καὶ ἐπ' αὐτῆς τὴν
πυροφόρον ἐσχάραν του. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἡ ναυαρχίς,
νεοπίσσωτος οὔσα, περιζώσθη τρομερῶς ὑπὸ τῶν φλογῶν.
Ὁ Μαῦρος καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν ἔχασαν καιρὸν. Μετέ-
βησαν ἐπὶ τῆς λέμβου εἰς τὰ λοιπὰ πλοῖα, καὶ τότε οἱ γιγ-
γυσμοὶ τοῦ Σκιάχτη καὶ τὰ παράπονα τοῦ Φιάμμη ἐπνί-
γησαν ἐντὸς τοῦ φλογίνου ἐκεῖνου καταρράκτου, ὅστις εἶχε
περιζώσει καὶ καταπλημμυρῆσει πᾶντα τὰ ξύλινα σκάφη.
Ἡ ναυαρχίς, ἥτις πρώτη εἶχεν ἀναφλεχθῆ, ἐσχημάτισεν
ἐντὸς ὀλίγου φωτεινὴν πυραμίδα καταφωτίζουσαν πάντα
τὰ περίξ θάλασσαν, γῆν καὶ οὐρανόν. Τὸ ἐρπετόν τέρας εἶ-
χεν ἐντὸς μικροῦ χρόνου εἰσδύσει πανταχοῦ, καὶ ἐφαίνετο
εὐρὸν θῦμα, ὑπερὲς τῶν παρατιθεμένων αὐχμῶν τοῦ θέρους
ἦτο πρὸ πολλοῦ δι' αὐτὸ προωρισμένον. Ἐντὸς ὀλίγων στιγ-
μῶν κατακυριεύσει τὰς σανίδας ἐκεῖνης, τὰς σχεδίας, τὰ
σκάφη, τοὺς κάλους, τοὺς ἴστους. Ὁ πύρινος ὄφις ἐσύριζε,
συνεσπειροῦτο, διεκλάτο, ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε καὶ δὲν
ἤθελε νὰ φῆσῃ τὴν λείαν του. Οὐδεμία σωτηρία ἦτο πλέον
δυνατὴ διὰ τὰ σκάφη ἐκεῖνα, πλὴν ἂν ἡ θάλασσα ἦτο δυ-
νατὴν νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἰστών καὶ τὰ πλοῖα νὰ
ὑποκύψωσιν ὑπ' αὐτὴν, ὡς ὁ πυθμὴν τῆς. Ἄλλ' οὐδὲν ἄλ-

ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδὲ ἀριθ. 447)

— Ἀπατάσαι, φίλε Φιάμμη, εἶπε σοβαρῶς ὁ Μαῦρος· αὐ-
τὴ εἶνε ἡ γαλέρα τοῦ κουρίνιου.

— Ὅχι, σὺ ἀπατάσαι, ἀντεῖπεν ὁ Φιάμμη, εἶνε ἡ Φορ-
τοῦνα, ἡ ναυαρχίς!

— Ἐμέθυσες, φίλε μου Φιάμμη, εἶπε μετ' ἄκρας ἀφε-
λείας ὁ Μαῦρος.

— Ἠτύχασε, Φιάμμη, τῷ εἶπε σιγανῇ τῇ φωνῇ ὁ Καρ-
τάσης. Ἐγὼ σοῦ ἐγγυῶμαι. Μὴ σε μέλει τίποτε.

— Καὶ ἡμᾶς δὲν μᾶς ἐρωτοῦν; ἐμορμούρισεν ὁ Σκιάχτης,
ὅστις μόλις ἐνόησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

— Ἀρκεῖ ὅτι εἰσθε ἐδῶ παρόντες, εἶπεν ὁ Καρτάσης.

— Μὴ παραπνεύσῃ, φίλε Σκιάχτη εἶπεν ὁ Μαῦρος. Ἡ-

Μὰ πάλι νὰ μὴ ζῆ κανεὶς, ποτὲ νὰ μὴν πεινᾷ,
καὶ ἀσπλαγχνὰ νὰ τρώγεται ὑπὸ τὴν κρύαν πλάκᾳ,
νὰ μὴ γνωρίζῃ τίς καὶ πῶς τὸ ἔθιο κυβερνᾷ,
καὶ ποιὸς θὰ ἔλθῃ βουλευτὴς ἀπὸ τὴν Καλαμπάκᾳ ;
Ἐν ὄσῳ εἶσαι ζωντανός, ναὶ μὲν θὰ ὑποφέρῃς,
μὰ τῆς ζωῆς τὴν ἀνοστήν τούλάχιστον τὴν ξέρεις.

Ἄλλ' ὅταν πέσῃς μιὰ φορὰ ἀναίσθητος ἰστὸ χῶμα
καὶ ἀπομείνῃς σκέλεθρο, ὦ! τότε θ' ἀγνοῆς
τὸ τί ἀξίζει ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἀκόμα,
καὶ ἂν ἦνε προτιμότερος ὁ τάφος τῆς ζωῆς.
ὦ! τί φρικώδης ὑπαρξίς! τί χάρος σκοτεινός!
καὶ ἀποθαμμένος μαρτυρεῖς καθὼς καὶ ζωντανός.

Νὰ ζῆ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῆ; ὁ Σαίξπηρ ἐρωτᾷ
λοιπὸν **to be or not to be**; καὶ ἐγὼ τὸν ἐρωτῶ
δὲν μοῦ ἀρέσει τίποτε καὶ ἀπὸ τὰ δρό αὐτά,
κακὸ ψυχρὸ μοῦ φαίνεται καὶ ἐκεῖνο καὶ αὐτό.
Μὰ ἡ φιλοσοφία μου κατήφορο ἐπῆρε,
καί. . . γαῖαν ἔχοις ἐλαφοῦν, συνάδελφε Σαίξπηρε.

ΤΟ ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

(ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

ΑΙ ΑΠΟΚΡΕΩ

ΝΟΥΞ.

Κατὰ τὰς 6 τῆς ἐσπέρας το πλῆθος ἤρχισε νὰ ἀραιώται
ἐπὶ τινὰς ὥρας, διὰ νὰ ἐκχυθῆ φαιδρότερον καὶ τρελλότερον
εἰς τε τὰς ὁδοὺς καὶ ἕτερα κέντρα διασκεδάσεων, μετὰ τὸ
δειπνον. Εἰς τὰς 8 ὁ συνωστισμὸς ἐπανήρξατο καταπληκτι-
κός, ὁ δὲ θόρυβος καὶ ἡ σύγχυσις φοβερωτέρα. Ἦδη τὸ ὠ-

λο ἐπιπτεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς, πλὴν τῶν θραυομένων
καὶ κατακαυομένων ἰσθῶν, τῶν μαδερῶν καὶ τῶν ἐξαρτιῶν.
ἄτινα μετὰ πατάγου μὴ ἀκουομένου πλέον, ἐν μέσῳ τοῦ
φοβεροῦ βρόμου τοῦ πυρός, ἐβυθίζοντο καὶ ἐσβύνοντο εἰς τὸ
κῦμα, καὶ τῶν θλάσεων, αἵτινες πυρούμεναι, ἐπιπτον, ἅμα
ὡς αἱ θυρίδες καὶ τὰ ὀπαῖα, ἐφ' ὧν ἦσαν προσδεδεμένα,
κατεφλέγοντο. Παμμυγῆς βοῇ βροντωδῶν ἐκπυρσοκροτήσεων
ἀνεφέρετο εἰς τὸν αἰθέρα καὶ μέλας σίφων καπνοῦ διασχι-
ζομενος ὑπὸ δραγμῶν σπινθήρων, οἵτινες ὡς διαττοντες ἐ-
φαίνοντο ἅμα καὶ ἐσβύνοντο, κατεκάλυψε τὸν ὀρίζοντα. Τὸ
πῦρ ἐγλωσσοῦτο, ἐσωματοῦτο, ἐνεπνέετο, ἐψυχοῦτο, ἐλύσ-
σα, ἐφρύαττε. Ἡ θάλασσα ἐβράζε σχεδὸν ὑπ' αὐτὰ, ὡς
εἶχε κομπορημονήσει ὁ Μαῦρος. Ἐν μέσῳ τῆς ἠφαιστείου ἐ-
κείνης συντελείας, ἐν μέσῳ τοῦ κυκλωπειοῦ ἐκείνου τυφῶνος,
ὑπὸ τοὺς μυκηθμοὺς τοῦ χθονίου κεραυνοῦ, ἐνώπιον τῆς φρί-
κης τοῦ σγάζοντος καὶ διεγειρομένου πελάγους, τίς ἠδύνα-
το νὰ δακρίνῃ, ἢ νὰ μαντεύσῃ, ἢ νὰ φαντασθῆ, ὅτι ὑπῆρ-
χεν ἐν ψυχorrάγημα, ἀγωνία ψυχῆς ἀνθρωπίνης; . . .

Μόνον εἰς. Ὅτε ἡ φελοῦκα ἐπλησίασε καὶ ὁ Μαῦρος ἐκόλ-
λησε τὸν πρῶτον δαυλὸν εἰς τὴν ναυαρχίδα, ὁ Ἰωάννης Βεν-
δίκης εἶδεν, ἐνόησε, καὶ μὴ κρατηθεὶς πλέον ἀνέκραξε:

— Μὴ καίστε ἀκόμη! εἶνε ἀνθρωπος ἐκεῖ μέσα!

Ἄλλ' ὁ ἄνεμος, ἐνεκα τῆς ὥρας τῆς νυκτός, ἥτις ἔκλινε
σχεδὸν εἰς ὄρθρον βαθύν, εἶχεν ἀρχίσει νὰ πνέῃ ἐκ τῆς ξη-
ρᾶς, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἰωάννου Βενδίκου ἐπνίγη καὶ δὲν ἦ
κούσθη, παρασυρθεῖσα εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, πρὸς βορ-

ραῖον φύλον διεδραμάτιζε τὸ κυριώτερον πρόσωπον. Νεα-
ραὶ κόραι ἅς τὸ ἀπόγευμα ὑπὸ τὸ ἡλιακὸν φῶς ἠδύναστο νὰ
ἐκλάβῃς ὡς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς δειλίας καὶ τοῦ φόβου, μη-
τέρες τριῶν, τεσσάρων τέκνων, γραῖαι σκελετώδεις, ὑπὸ
τὴν αἰγίδα τῆς νυκτός ἥτις ἔχει τὴν μυστηριώδη δύναμιν
σὺν τοῖς θελγήτρσι ἄτινα τοῖς ἐπιπροσθέτει, νὰ τὰς ἐκκαθίστῃ
θραυστάτας, διὰ τῶν διαφορῶν τῶν εὐθύμων διαληλώσεων,
σοὶ ἀφήραζον καὶ τὸ ἐλάχιστον μῦθον συνέσεως ὅπερ σὲ
ὑπελείπετο, καὶ σὲ παρέσυρον ἄκοντα καὶ ἀσυνειδήτως εἰς
συμμετοχὴν τῶν Κρονίων των. Σὲ κατεῖχον εἰς κατάστασιν
μέθης ἀνευ γαλαρῶσεως, καὶ σοὶ ἐπέβαλλον τὴν λατρίαν
τῆς πολιούχου θεᾶς τῶς *τρελλίας*. Οἱ μετρηφισμένοι ἐκυ-
κλοφόρου ἀφθονώτεροι εἰς τὰς ὁδοὺς σταματώντες εἰς ἕκα-
στον βῆμα τὸν ἀνθρώπινον τοῦτον ὠκεανόν. Ὑπερτεροῦσιν αἱ
ἀπόγονοι τῆς Εὐας αἵτινες διὰ νὰ ἀπολαύσωσι μεθυστικώ-
τερον τῆς ἀπεριόριστου ἐλευθερίας ἢν τοῖς παρεῖχε νομίμως
ἡ ἐσπέρα αὕτη, ἀντήλλαξαν τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν των,
διὰ τῶν ἐνδυμάτων τῶν συζύγων των, πατέρων των, ἢ ἀ-
δελφῶν. Καὶ οὕτω ἠδύναντο νὰ σὲ ὠθῶσι καὶ πειραζῶσιν
ὅσον ἤθελον, χωρὶς σὺ νὰ δύνασαι νὰ τὰς δράξῃς ἐκ τῆς ἐ-
σθῆτος ὡς θὰ ἐπραττες πρὸ τινῶν ὤρων. Ἦδύναντο οὕτω
νὰ διαλανθάνωσι τὰ βλέμματα ζηλοτύπου συζύγου, ἂν καὶ
ἐν Παρισίῳις κατηργήθη πρὸ πολλοῦ ἡ τάξις αὕτη, ἡ αὐστη-
ροῦ πατρὸς οἵτινες ὑπὸ τὸν ἀφελέστατον ἱματισμὸν εἰκο-
σαετοῦ φοιτητοῦ οὐδέποτε ἦτο δυνατόν νὰ ὑποπτευθῶσι
τὴν χαρίεσαν συζυγίαν των ἢ κορὴν των, αἵτινες οὕτως ἀνέ-
πνεον ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως τὸν γνωστὸν ἀέρα τῶν Παρι-
σιῶν βουλεβάρτων ἢν ἄλλοτε ἐξ ὑπολειπομένου ἐτι αἰσθη-
ματος φιλαυτίας, οὐδόπως ὅμως συμβιβαζομένης πρὸς τοὺς
φλογεροὺς πόθους τῶν τυρφερῶν καρδιῶν των, ἀποφεύγουσι
προσποιοῦμεναι τὸν κίνδυνον ἀσφυξίας, ἡθικῆς βεβαίας.

Δηκτικώτατοι ἀστεῖσμοι, ὧν τὸ μυστήριον μόνον ἡ Γαλ-
λικὴ γλώσσα κατέχει, ἅς διζυγον πῦρ ἐξετοξεύοντο ἐν τῷ

ῤῥᾶν, ἐνθ' ὁ στόλος ἴστατο πρὸς ἀνατολάς. Ὁ Μηνᾶς ἐπετεν
εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Ἰωάννης δὲν ἐπειράθη νὰ τὸν ἐμ-
ποδίσῃ. Ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος, λησμονήσας τὴν
σκοτεινὴν περὶ πεπρωμένου θεωρίαν, ἐβυθίσθη μέχρι τῆς
ὀσφύος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἤρχισε νὰ κολυμβᾷ, ἐλπίσας
ὅτι ἠδύνατο νὰ προλάβῃ καὶ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῆς Αὐ-
γούστης. Ἄλλ' εἰς μάτην. Δὲν ἦτο καιρὸς πλέον. Αἱ φλόγες
εἶχον περιζῶσει ἀστραπηδὸν τὸ σκάφος. Ὅτε δὲ ἡ ἀτυχὴς
γυνὴ ἀνένηψεν ἐκ τοῦ προδρόμου τοῦ θανάτου ληθάργου
τῆς, καὶ ἤκουσε τὸν φοβερὸν βρόμον τοῦ πυρός καὶ εἶδε τὰς
φλόγας ἀνερούσας καὶ περιβαλοῦσας πανταχόθεν τὸ σκά-
φος, οὐδὲν ἄλλο προσέλαβε νὰ κάμῃ, ἢ νάναβῃ εἰς τὸ κατά-
στραμμα καὶ νὰ περιβλέψῃ περίξ ζητοῦσα σάνιδα τινὰ σω-
τηρίας. Ἄλλ' οὐδεμίᾳ τοιαύτῃ ὑπῆρχε διότι ἐκεῖνη, εἰς
ἣν εἶχε καταφύγει, ἐκαίετο. . .

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρετήρησε τὸν Ἰωάννην Βενδίκην
ὄρθιον ἐντὸς τῶν κυμάτων, παρὰ τὸν αἰγιαλόν, καὶ ἐτοι-
μαζόμενον νὰ κολυμβήσῃ. Ἡ ἀνταύγεια τοῦ καινότες αὐ-
τὴν πρὸς ἐφώτισε τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰωάννου Βενδίκου, καὶ
τὸν ἀνεγνώρισε, ἦτο ὁ σύζυγός της. Ἐπάτησεν ἐφ' ὕψους
τῆς κωπαστῆς, ἐκρατήθη ἐκ σχοινίου τινος, καὶ ἐν μέσῳ
τῶν πολιορκουσῶν αὐτὴν φλογῶν, ἀνωρθώθη καὶ τὸ ἀνά-
στημά της ἐφάνη μεγαλοπρεπὲς ἐν μέσῳ τῆς ἀπειλούσης
αὐτὴν καταστροφῆς, καὶ τὸ πρόσωπόν της κατελάμβη τὸ
τελευταῖον ὑπὸ τῆς μορσίμου ἐκείνης λάμψεως. Ἐκαμε διὰ
τῆς δεξιᾶς νεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἰκεσίας πρὸς ἐκεῖνον,